

# מונחון

## הצופן לפיענוח התלמוד

## מבית גמרא סדורה



|    | המונח  | תפקיד                   | מגמה  |
|----|--|-------------------------|---|
| 1  | <b>אֲתְרָבָּה</b>                              | <b>קושיא</b>            | מ: סברה.  |
| 2  | <b>או דְּלָמָא</b>                             | <b>הצעת</b>             | אפשרות אחרת, הבאת הצד השני. [כחלק משאלה שיש לה שני צדדים לפתרון]  |
| 3  | <b>אוזְקִימָתָא</b>                            | <b>הצעה לפרשנות</b>     | למשנה או מקור אחר לתרץ קושי. [העמדת הדין במקרה מסוים או בדעה של תנא מסוים]  |
| 4  | <b>אַטוּ (כלום?)</b>                           | <b>קושיא</b>            | יופיע גם ככשוטו (באמצע המשפט): משום.  |
| 5  | <b>אי אָמַרְתָּ בְשֶׁלְמָא</b>                 | <b>קושיא</b>            | המורכבת משני חלקים. מתחילה באומרה אמירה שהדין נוח לצד אחד של הספק, והקושי לצד השני של הספק מתחיל ב"אלא אי אמרת.   |
| 6  | <b>איבְעִית אימָא ... וְאיבְעִית אימָא</b>     | <b>תירוץ תירוץ</b>      | ולאחריה תירוץ נוסף: <b>וְאיבְעִית אימָא</b> - אומר שהתירוצים שקולים נוסף - אומר שיש קושי בתירוץ הראשון.   |
| 7  | <b>אי הָבִי</b>                                | <b>קושיא</b>            | בעקבות פרוש או תשובה שנאמרה קודם.   |
| 8  | <b>אי נִימָא</b>                               | <b>הצעת</b>             | תשובה שהגמרא תדחה מיד לאחר מכן.   |
| 9  | <b>אי נְמִי</b>                                | <b>הצעת</b>             | פרוש נוסף או תרוץ אחר. או קושיא נוספת   |
| 10 | <b>אי סְלָמָא דְעֵתָּךְ</b>                    | <b>קושיא</b>            | שנועדה לערער את ההנחה.  |
| 11 | <b>איבְעִיא לְהוּ (להם) איבְעִיא לִיה (לו)</b> | <b>שאלה</b>             | - שנשאלה על ידי חכמי בית המדרש. - שנשאלה על ידי חכם   |
| 12 | <b>איִידִי</b>                                 | <b>תירוץ</b>            | על קושיא שהקטע כברייתא או במשנה מיותר, אך משום שרצה התנא לשנות את דין הבא שנה גם דין הדומה לו תחילה.  |
| 13 | <b>אימָא בִּינְיֵיהוּ</b>                      | <b>תשובה</b>            | על השאלה "מאי בינייהו". מציאת ההבדל המעשי: בין שני טעמים על אותו דין, או על שני ניסוחים \ גירסאות שונות, או בין שתי אמירות של תנאים\אמוראים.                    |
| 14 | <b>אימָא דְאָמְרִי</b>                         | <b>הבאת גירסה</b>       | אחרת של המימרה או של הסוגיה.  |
| 15 | <b>אימָא דְרַמְי לִיה מִירְבָּא</b>            | <b>הבאת גירסה</b>       | נוספת למהלך הקודם - כעת מציגים אותו בתור סתירה.   |
| 16 | <b>אימָא דְרַמְי קְרָאי אַתְרֵידי</b>          | <b>הבאת גירסה</b>       | אחרת למימרא - מתחילה מסתירה בין הפסוקים.  |
| 17 | <b>אילִימָא</b>                                | <b>הצעת</b>             | אפשרות של תשובה שהגמרא תדחה מיד לאחר מכן.   |
| 18 | <b>אימָא</b>                                   | <b>הצעת תיקון גירסה</b> | לצורך פרשנות, תירוץ. ולעיתים אף כפתיחה לשאלה\קושיא.   |
| 19 | <b>אימָא סִיפָא</b>                            | <b>קושיא</b>            | על ידי הצלבה של סוף אותו מקור תנאי עם תחילתו.   |
| 20 | <b>אינְ הָבִי נְמִי</b>                        | <b>"תירוץ"</b>          | קבלת הקושיא   |
| 21 | <b>אינִי?</b>                                  | <b>קושיא</b>            | מ: מימרה או מעשה על מה שנאמר קודם. [כד"כ].  |
| 22 | <b>איפְתֵּךְ</b>                               | <b>תירוץ</b>            | על סתירה בין שני חכמים החולקים זה על זה בשני מקורות. והתירוץ הוא שהופכים את שמות החכמים באחד מהמקורות כדי שהמקורות יהיו תואמים.                                 |
| 23 | <b>איצְמְרִיד</b>                              | <b>תשובה</b>            |   |
| 24 | <b>איתִיבִיה</b>                               | <b>קושיא</b>            | על ידי הבאת מקור תנאי. ומוזכר שם המקשן.   |
| 25 | <b>איתְמַר</b>                                 | <b>"יחידה" אמוראית</b>  | איחוד של שני מימרות אמוראים או יותר ליצירה ספרותית חדשה. כדר"כ יוצג הנושא בתחילה, ואז יובאו הדעות ההלכתיות בייחסן לנושא. איתמר שלא בתחילת המשפט כתרגומו - נאמר. |
| 26 | <b>איתְמַר נְמִי</b>                           | <b>סיוע</b>             | מ"יחידה אמוראית".   |
| 27 | <b>איתְמַר עֲלָה</b>                           | <b>פרשנות</b>           | של אמורא על משנה או ברייתא שהובאה.  |
| 28 | <b>אַלָּא</b>                                  | <b>תשובה</b>            | חדשה אחרי שנדחה הסבר הקודם.   |
| 29 | <b>אַלָּא לָא</b>                              | <b>פרשנות</b>           | שתידחה. [שגם שקוראים את הגמרא כשאלה רטורית]   |

|    | המונח   | תפקיד                            | מגמה  |
|----|---|----------------------------------|---|
| 30 | <b>אַלָּא מַעֲתָה</b>                         | <b>קושיא</b>                     | בעקבות פרוש או תשובה שנאמרה קודם.   |
| 31 | <b>אַלְמָא</b>                                | <b>היסק</b>                      | בדר"כ לאחר מיכן תבוא קושיא בעקבות ההיסק.  |
| 32 | <b>אַלְמָה (למה?)</b>                         | <b>קושיא</b>                     |   |
| 33 | <b>אבּ תְּמַצִּיא/ לזְמַר</b>                 | <b>1. שאלה 2. היסק 3. פרשנות</b> | - שמבוססת על אפשרות קודמת. אם תדייק בדבר, תמצא ש... - מתוך דקדוק בדבר   |
| 34 | <b>אַמְאי</b>                                 | <b>1. שאלה 2. קושיא</b>          | - למציאת טעם למה שנאמר. - המקשה למה. או ערעור על ההנחה הידועה.  |
| 35 | <b>אַמְוָא</b>                                |                                  | 1. שם תואר של חכם בתקופת הגמרא. (פרשני המשנה). 2. המתורגמן, שהיה משמיע בקול רם את הדרשה, ומתרגמה מעברית לארמית.                                   |
| 36 | <b>אַמְר</b>                                  | <b>פתיחה</b>                     | למימרא אמוראית ["אמר אביי" "אבי אמר" וכו"].   |
| 37 | <b>אַמְר לִיה (אמרו ליה\לה)</b>               | <b>דו שיח חי</b>                 | בין האמוראים  |
| 38 | <b>אַמְר לָךְ</b>                             | <b>תרוץ</b>                      | שהגמרא מתרצת, כיצד היה החכם עונה, לו היה כאן ונשאל על כך.   |
| 39 | <b>אַמְר מְר</b>                              | <b>פתיחה</b>                     | לציטוט מ: מקור שהובא לעיל. לצורך דיון בהרחבה.   |
| 40 | <b>אַמְר קְרָא</b>                            | <b>פתיחה</b>                     | לציטוט מ: התורה.  |
| 41 | <b>אַמְרִי</b>                                | <b>מימרא</b>                     | שהובא ללא שם אומרו. [וגם ככשוטו - אמרו].  |
| 42 | <b>אַמְרִי בְּמַעֲרָבָא</b>                   | <b>מימרא</b>                     | שמובא בגמרא בשם חכמי ארץ ישראל.   |
| 43 | <b>בְּאִמְת אַמְרו</b>                        |                                  | הלכה פסוקה, כאילו הלכה למשה מסיני. (מונח במקורות תנאים)   |
| 44 | <b>בְּדַעֲבַד</b>                             |                                  | כשעשה. התייחסות לדבר שנעשה כבר. הפוך מ"לְכַתְּחֵלָה "   |
| 45 | <b>בְּמַאי קָא מִיפְלְגִי?</b>                | <b>שאלה ברור</b>                 | שמבררת מהו יסוד המחלוקת (הטעם) בין החולקים.   |
| 46 | <b>בְּמַה דְרַבִּי אַמְוָרִים</b>             | <b>פרשנות</b>                    | בדר"כ מצמצמת. [רבי יוחנן - בא לחלוק. רבי'ל - בא לפרש] (מונח במקורות תנאים).   |
| 47 | <b>בְּעָא \ בְּעֵי מִינֵיה</b>                | <b>שאלה</b>                      | שנשאלה ע"י אמורא בפני אמורא גדול ממנו.  |
| 48 | <b>בְּשֶׁלְמָא</b>                            | <b>קושיא</b>                     | המורכבת משני חלקים, הצד הראשון הוא הנח הפותח ב"בשלמא" באומרה אמירה שהדין נח לשיטת חכם אחד או לפי אפשרות מסוימת, החלק השני - הצד הקשה פותח ב"אלא". |
| 49 | <b>גְּבָרָא אַנְבְּרָא קָא רְמִיתָּ?!</b>     | <b>קושיא</b>                     | נקודת הנחה היא שאין מקשים מדברי אמורא על דברי אמורא אחר, אין זה קושיא או סתירה ביניהם, אלא מחלוקת ביניהם.   |
| 50 | <b>גּוּפָא</b>                                | <b>פתיחה</b>                     | ציטוט מ: מקור שהובא לעיל. לצורך דיון בהרחבה.  |
| 51 | <b>גְּמִירִי \ גְּמָרָא גְּמִירִי לָה</b>     |                                  | מסורת בידנו שככה זה. [לעיתים הלכה למשה מסיני].  |
| 52 | <b>דְאָמַר</b>                                | <b>סיוע</b>                      | מ:מימרא אמוראית עם שם אומרה.  |
| 53 | <b>דְבַר אַחַר</b>                            |                                  | הבאת פרוש נוסף לאותו פסוק (מונח במקורות התנאים). ובא גם ככשוטו.   |
| 54 | <b>דְיָקָא נְמִי</b>                          | <b>סיוע</b>                      | מ:דיוק  |
| 55 | <b>דְקָרִיב</b>                               | <b>סיוע</b>                      | מ: פסוק. יופיע גם כפתיחה לתשובה.  |
| 56 | <b>דְלָמָא</b>                                | <b>דחיה</b>                      | מ: סברה, או דחיה על ידי הצעה לפרשנות אחרת   |
| 57 | <b>דְקָתְנִי</b>                              | <b>סיוע</b>                      | מ: מקור תנאי  |
| 58 | <b>דְתַנְּו רַבְנָן</b>                       | <b>סיוע</b>                      | מ: ברייתא. יופיע גם כפתיחה לתשובה   |
| 59 | <b>דְתַנִּי</b>                               | <b>סיוע</b>                      | מ: ברייתא. יופיע גם כפתיחה לתשובה   |
| 60 | <b>דְתַנְיָא</b>                              | <b>סיוע</b>                      | מ: ברייתא. יופיע גם כפתיחה לתשובה.  |
| 61 | <b>דְתַנְּו</b>                               | <b>סיוע</b>                      | מ: משנה. יופיע גם כפתיחה לתשובה   |
| 62 | <b>הָא ... וְהָא ...</b>                      | <b>תירוץ</b>                     | על יד אוקימתא שיש 'חילוק' בין המקורות. בדר"כ ע"י העמדת המקרה או הדין במצבים שונים, או על פי שתי דעות שונות. יבוא לרוב אחרי המונח "לא קשיא".       |
| 63 | <b>הָא גּוּפָא קְשִׁיָא</b>                   | <b>סתירה</b>                     | בין שני חלקי המשנה \ ברייתא.  |
| 64 | <b>הָא מִיצֵד</b>                             | <b>שאלת ברור</b>                 | לברור המקרה.  |
| 65 | <b>הָא לָא קְשִׁיָא</b>                       | <b>תירוץ</b>                     | שמיישב סתירה או קושיא.  |
| 66 | <b>הָא מְנִי</b>                              | <b>שאלה</b>                      | מי התנא שלימד הלכה זו? [יופיע גם כתחילה של תשובה שאלה רטורית]   |
| 67 | <b>הָא תּוּ לְמָה לִי</b>                     | <b>קושיא</b>                     | מדוע הובאו שני מקרים, והרי אפשר היה ללמוד את ההלכה מהמקרה הראשון, השני מיותר!   |
| 68 | <b>הוּא מוּתַיֵב לָה, וְהוּא מוּפְרַק לָה</b> | <b>תירוץ</b>                     | שהמקשן עצמו הוא גם התרצן של הקושיא  |

|     | המונח   | תפקיד                          | מגמה   |
|-----|---|--------------------------------|--|
| 69  | <b>הָוָה אָמִינָא</b>   | <b>הצעה</b>                    | לחשיבה ראשונית ולאחר מכן תדחה. בדרך כלל יופיעו לאחר מיכן המילים: "קא משמע לך"  |
| 70  | <b>הֵינֵנו דְאָמְרִי אִינְשִׁי</b>  | <b>סיוע</b>                    | על ידי הבאת פתגם עממי.   |
| 71  | <b>הֵינֵנו הֵךְ</b>   | <b>קושיא</b>                   | זה בדיוק אותו דבר! שתי השיטות נראות זהות!  |
| 72  | <b>הֵיכִי דְמִי</b>   | <b>שאלת ברור</b>               | באיזה מקרה מדובר?  |
| 73  | <b>הֵיכִי מוּשְׁבַחַת לָה</b>   | <b>שאלת ברור</b>               | כיצד מדובר, מהי המציאות המדוברת?   |
| 74  | <b>הֵיכִי נַעֲבִיד</b>  | <b>שאלת ברור</b>               | איך נעשה?  |
| 75  | <b>הֵכָא</b>  | <b>פרשנות</b>                  | המקור הראשון עוסק במקרה מסויים. מופיע גם כפתיחה לתרוץ, וגם כתרגומו: כאן.   |
| 76  | <b>הֵכָא בְּמַאי עֲסָקִינוּ</b>   | <b>תירוץ</b>                   | על ידי פרשנות המקור המוקשה, באיזה מקרה הוא מדבר.   |
| 77  | <b>הֵכִי הֲשַׁתָּא</b>  | <b>קושיא</b>                   | האם יש דמיון!?   |
| 78  | <b>הֵכִי נְמִי מוּסְתַבְּרָא</b>  | <b>סיוע</b>                    | מ: סברה.   |
| 79  | <b>הֵכִי קְאָמַר</b>  | <b>תירוץ</b>                   | על ידי פרשנות הבנת דברי החכם, הבנת הדין.   |
| 80  | <b>הֵלְכָתָא - הֵלְכָה</b>  | <b>מסקנת</b>                   | פסיקה.   |
| 81  | <b>הֵלְכָתָא גְּמִירִי לָה</b>  |                                | מקור ההלכה הוא ממסורת (במקרים רבים - הלכה למשה מסיני).   |
| 82  | <b>הֵנִי מִיָּלִי</b>   | <b>תירוץ</b>                   | על ידי אוקימתא בפרוש המקור, בדר"כ צמצום היקף הדין\מקרה.  |
| 83  | <b>הֵינְהָא לְמָאן דְאָמַר... אַלָּא לְמָאן דְאָמַר: ... מַאי אִימָא לְמִימַר</b> | <b>קושיא</b>                   | המורכבת משני חלקים, המתחילה באומרה שהדין נוח לשיטת חכם אחד, או לפי פרשנות מסוימת. והצד השני המוקשה יפתח במילה "אלא" באומרן שהדין לא נח לשיטת חכם אחד או פרשנות מסוימת, ויסיים ב"מאי איכא למימר" - ואם כן מה יש לומר על העניין? |
| 84  | <b>הֵתֵינַח ... אַלָּא ...</b>  | <b>קושיא</b>                   | המורכבת משני חלקים, המתחילה באומרה שהדין נוח לשיטת חכם אחד או לפי פרשנות מסוימת, וקשה לשני.  |
| 85  | <b>הֵתָם</b>  | <b>תירוץ</b>                   | על ידי פרשנות המקור השני שעוסק במקרה מסויים. מופיע גם כתרגומו: שם.   |
| 86  | <b>וְאיִדְךָ</b>  | <b>שאלה</b>                    | כיצד יסביר זאת הצד השני? יופיע גם כתרגומו - והאחר.   |
| 87  | <b>וְאיִתְיָמָא</b>   | <b>הבאת גירסה</b>              | אחרת של שם אומר המימרה.  |
| 88  | <b>וְאֵב אִיתָא</b>   | <b>קושיא</b>                   | שתתחיל בהנחה, שאם מפרשים כך ...  |
| 89  | <b>וְאָמְרִי לָה</b>  | <b>הבאת גירסה</b>              | אחרת של שם אומר המימרה או שינוי בתוכן הדברים   |
| 90  | <b>וְדִילְמָא</b>   | <b>פתיחה לדחיה</b>             | שאין הכרח לפרש כך את המקור   |
| 91  | <b>וְהָא</b>  | <b>קושיא</b>                   | על ידי הבאת מקור שיש דעה או דוגמא סותרת.   |
| 92  | <b>וְהָא כְּתִיב (=וְהִתְיַב)</b>   | <b>קושיא</b>                   | מ: פסוק.   |
| 93  | <b>וְהָא קָתְנִי (=וְהִתְנַי)</b>   | <b>קושיא</b>                   | מ: ציטוט ממקור תנאי. [לעיתים בניחותא - כסיוע, ורש"י יכתוב זאת]. בדר"כ הציטוט ממקור שכבר הובא בסוגיה  |
| 94  | <b>וְהָא תְּנִיא (=וְהִתְנִיא)</b>  | <b>קושיא</b>                   | מ: ברייתא [לעיתים בניחותא - כסיוע, ורש"י יכתוב זאת].   |
| 95  | <b>וְהָא תַנְּו (=וְהִתְנְו)</b>  | <b>קושיא</b>                   | מ: משנה [לעיתים בניחותא כסיוע ורש"י בדר"כ יכתוב זאת].  |
| 96  | <b>וְהָאִימָא</b>   | <b>קושיא</b>                   | והרי יש מקרה נוסף שיש למנותו!  |
| 97  | <b>וְהָאִמְר (=וְהָא אַמְר)</b>   | <b>קושיא</b>                   | מ: דברי אמורא.   |
| 98  | <b>וְהוּנְו כְּה</b>  | <b>הבאת שאלה</b>               | שנשאלה במקום אחר על משנה\ברייתא זו. לעיתים קושיא.  |
| 99  | <b>וְוִלְפִינוּ</b>   | <b>"לימוד"</b>                 | באמצעות אחת המידות שהתורה נדרשת בהן.   |
| 100 | <b>וְכִי תִימָא</b>   | <b>הצעת</b>                    | תשובה שהגמרא תדחה מיד לאחר מכן.  |
| 101 | <b>וְלָא מִיבְעִיא קְאָמַר</b>  | <b>תירוץ</b>                   | שאכן כתיבת ההלכה היא מיותרת, אבל דרך התנא לכתוב את הדבר הפשוט ואז את הדין המחודש   |
| 102 | <b>וְלִטְעִמִיָּךְ</b>  | <b>קושיא</b>                   | מחזירים את הקושיא למקשן, שהקושי קיים גם לשיטתו.  |
| 103 | <b>וּמִי מְצִיַת</b>  | <b>קושיא</b>                   | שמתחילה בשאלה רטורית: האם אפשר לומר כך?! והלא ...! בין שתי מקורות בעלי אותה סמכות, בדר"כ בין שני מקורות תנאים.   |
| 104 | <b>וְרַמְיָנְהוּ \ וְרַמְיָנְהִי</b>  | <b>סתירה</b>                   |  |
| 105 | <b>וְתוּ</b>  | <b>עוד אותו דבר</b>            | עוד קושיא \ תירוץ.   |
| 106 | <b>וְתַסְבְּרָא</b>   | <b>קושיא</b>                   |  |
| 107 | <b>וְתַד אָמַר ... וְתַד אָמַר ...</b>  | <b>מחלוקת</b>                  | בגמרא מובאים שתי דעות ללא שיוך לחכם מסוים.   |
| 108 | <b>חֲסוּרִי מִיִּסְרָא וְהִכִּי קָתְנִי</b>                                       | <b>תרוץ</b>                    | על ידי שינוי הגירסה שלפנינו. בדרך כלל על ידי תוספת משפט קישור שמסביר את היחס בין החלקים של המקור.  |
| 109 | <b>יְכוּל ... ? תְּלַמְּו לְזַמְר: ...</b>  | <b>שאלה רטורית והבאת תשובה</b> | בדרך כלל במדרשי הלכה. שאלה רטורית ואז מובא הפסוק שיש ללמוד ממנו את התשובה.   |
| 110 | <b>יָלִיף</b>   | <b>לימוד</b>                   | באמצעות - אחת המידות שהתורה נדרשת בהן.   |
| 111 | <b>כְּדִתְנִיא</b>  | <b>סיוע</b>                    | מ: ברייתא. יופיע גם כפתיחה לתשובה.   |
| 112 | <b>כִּי הָא</b>   | <b>סיוע</b>                    | על ידי הבאת סיפור או מימרא.  |

<sup>[1]</sup> מונחון הוא ספר

<sup>[2]</sup> מונחון הוא ספר

|               |  |                     |   |
|---------------|--|---------------------|---|
| <span></span> | <b>המונח</b>   | <b>תפקיד</b>        | <b>מגמה</b>   |
| 113           | <b>קְמוֹאן אֶלְיָא?</b> (=כמו מי הוא הולך?)  | <b>שאלת ברור</b>    | כאיזה שיטת תנאים \ אמוראים, תואם המקור?   |
| 114           | <b>קְמוֹאן?</b>  | <b>שאלת ברור</b>    | מי בעל השיטה [בדרי"כ תנא].  |
| 115           | <b>קְרוֹךְ וְתַנְי</b>   | <b>תרוץ</b>         | על ידי חיבור שתי אמירות סמוכות לאמירה אחת   |
| 116           | <b>קְתִיב</b>  | <b>הבאת ציטוט</b>   | מ: פסוק.  |
| 117           | <b>קַתְנַאי</b>  | <b>קושיא</b>        | על מחלוקת אמוראים שכבר חלקו בה תנאים. ולעיתים "בניחותא"   |
| 118           | <b>לֹא אֶמְרוּן אֶלְיָא</b>  | <b>פרשנות</b>       | על ידי צמצום דין האמורא למקרה מסוים, יבוא גם כפתיחה לתירוץ  |
| 119           | <b>לֹא נַעֲרְבָה אֶלְיָא</b>   | <b>פרשנות</b>       | למה נחוץ להזכיר דבר זה, או באיזה מקרה מדובר.  |
| 120           | <b>לָא קַשְׁיָא</b>  | <b>תירוץ</b>        | בדר"כ על סתירה בין מקורות, על ידי אוקימתא שונה לכל צד.  |
| 121           | <b>לֹא שְׁנוּ אֶלְיָא</b>  | <b>פרשנות</b>       | על ידי צמצום דין המשנה\ברייתא למקרה מסוים.  |
| 122           | <b>לְיַמָּא</b>  | <b>הצעת אפשרות</b>  | שתדחה.  |
| 123           | <b>לְיַמָּא קַתְנַאי</b>   | <b>קושיא</b>        | על אמוראים מדוע נחלקו במחלוקת שכבר חלקו התנאים. והקושיא בדר"כ נדחית.                                |
| 124           | <b>לְיַמָּא מְסִייע ליה</b>  | <b>סיוע</b>         | שידחה.  |
| 125           | <b>לְיִשְׁנָא אַחֲרֵינָא</b>   | <b>הבאת גירסה</b>   | אחרת למהלך הסוגיה.  |
| 126           | <b>לְיַתְנִי</b>   | <b>קושיא</b>        | על נוסח המשנה, והצעת נוסח חילופי שידחה.   |
| 127           | <b>לְמַאי הִלְכְתָא</b>  | <b>שאלה</b>         | לברור מה הידידוש בהבאת ההלכה  |
| 128           | <b>לְמַאי נִפְקָא מִיַּנְיָה</b>   | <b>שאלת ברור</b>    | מה ההשלכה ההלכתית \ המעשית למה שנאמר.   |
| 129           | <b>לָמָּה לִי לְמִיתְנִי</b>   | <b>שאלת ברור</b>    | מדוע שנו קטע מסוים במקור התנאי.   |
| 130           | <b>לְמִיתְרָא</b>  | <b>קושיא</b>        | שבתחילתו יש שיקוף העולה מן המקור, ואז תבוא הקושיא ...   |
| 131           | <b>לְעוֹלָם</b>  | <b>תשובה</b>        | חדשה על בסיס פירוש שכבר הובא ונדחה. לעיתים גם יבוא כפרושו הרגיל.                                    |
| 132           | <b>מַאי "ואומר"?</b>   | <b>שאלת ברור</b>    | מדוע הובאו שני פסוקים, הרי ניתן ללמוד את הנדרש מפסוק אחד.   |
| 133           | <b>מַאי ... ?</b>  | <b>שאלת ברור</b>    | על העניין או על פרטיו.  |
| 134           | <b>מַאי אִיפָא בִּין ... ?</b>   | <b>שאלת ברור</b>    | מהו ההבדל ההלכתי בין שתי הדעות \ עניינים.   |
| 135           | <b>מַאי אִירְיָא?</b>  | <b>שאלת ברור</b>    | מהו התפישה העקרונית להצטמצם למקרה המסוים?   |
| 136           | <b>מַאי בִּינְיִיהוּ?</b>  | <b>שאלת ברור</b>    | ההבדלים ההלכתיים או המעשיים הנובעים מהדעות או מהטעמים הנראים זהים.                                  |
| 137           | <b>מַאי דְּכַתִּיב?</b>  | <b>שאלת ברור</b>    | על פרוש הפסוק.  |
| 138           | <b>מַאי הָיוּ עֲלֵיהּ?</b>   | <b>שאלת ברור</b>    | כיצד נפתרה השאלה שהועלתה קודם.  |
| 139           | <b>מַאי טַעֲמָא?</b>   | <b>שאלת ברור</b>    | על נימוקי הדין, ולעיתים על מקור הדין  |
| 140           | <b>מַאי לָאו ...</b>   | <b>פרשנות</b>       | שתידחה. [ישנם שקוראים את הגמרא כשאלה רטורית]  |
| 141           | <b>מַאי לְמִיתְרָא?</b>  | <b>שאלת ברור</b>    | מה הידידוש בדבר? מה הצורך לאומרו?   |
| 142           | <b>מַאי מִשְׁמַעוּ?</b>  | <b>שאלת ברור</b>    | כיצד לומדים את הרעיון הנאמר מהפסוק.   |
| 143           | <b>מַאי קָא מִשְׁמַעוּ לָו ...</b>   | <b>קושיא</b>        | בטענה מה הצורך \ הידידוש בנאמר.   |
| 144           | <b>מַאי קוּשְׁיָא?</b>   | <b>דחיית הקושיא</b> | בעקירת הקושיא שהובאה על ידי אוקימתא אחרת  |
| 145           | <b>מַאי קָרָא \ קָרְאָהּ?</b>  | <b>שאלת ברור</b>    | מאיזה פסוק אתה לומד ענין זה.  |
| 146           | <b>מַאי שְׁנָא?</b>  | <b>שאלת ברור</b>    | על ההבדל בין שתי הלכות או עניינים הנראים זהים.  |
| 147           | <b>מַאי ...</b>  | <b>שאלת ברור</b>    | מי הוא ש ...  |
| 148           | <b>מַאי דְּאָמַר</b>   |                     | הזכרת דעה בלי שם אומרו, כשיש יותר מדעה אחת.   |
| 149           | <b>מַאי תְּנָא?</b>  | <b>שאלה</b>         | מי הוא התנא של המקור שהובא.   |
| 150           | <b>מַהוּ דְּתִימָא ... קָא מִשְׁמַעוּ לָו</b>  | <b>הסבר</b>         | למה נחוץ להזכיר את הדין המסוים.   |
| 151           | <b>מִי דְּמִי</b>  | <b>קושיא</b>        | על ידי הבאת הבנה מוטעית שהיינו יכולים להבין. לו הדין לא היה נכתב.                                   |
| 152           | <b>מִי סְבָרְתְּ</b>   | <b>דחית</b>         | שמתחילה בשאלה רטורית האם זה דומה!? ...  |
| 153           | <b>מִימַר אָמַר</b>  | <b>הסבר</b>         | הסברה, כי אינה מבוססת.  |
| 154           | <b>מִיתִיבִי</b>   | <b>קושיא</b>        | השיקולים של בעל המעשה.  |
| 155           | <b>מִפְקָל \ מִפְקְלָא</b>   | <b>דיוק</b>         | מ: מקור תנאי [בדר"כ]. על דברי אמורא. קושיא ללא שם המקשן. [קושיא שנשאלה בבית המדרש].                 |
| 156           | <b>מִנְיָא הָנוּ מִלִּילִי מִנְקָן? דְּאָמַר קָרָא דְּכַתִּיב דְּתַנּוּ רַבְּנָן דְּתַנַּי ...</b> | <b>שאלת ברור</b>    | לא נאמר במפורש אלא מתוכן המשנה \ ברייתא \ מימרא \ הסיפור  |
| 157           | <b>מִנְיָי?</b>  | <b>שאלה</b>         | מה המקור בתורה \ תנ"ך להלכה שנאמרה במשנה\ ברייתא.<br>מ: פסוק<br>מ: מקור תנאי שמביא פסוק<br>מי התנא? |

|               |  |                              |  |
|---------------|--|------------------------------|--|
| <span></span> | <b>המונח</b>                             | <b>תפקיד</b>                 | <b>מגמה</b>  |
| 158           | <b>מַעֲשֵׂה לְסַתּוֹר</b>                | <b>קושיא</b>                 | על הסיפור שהובא, שאין הוא מסייע אלא סותר את ההלכה הקודמת. בדרך כלל הגמרא מקשה על המשנה.                                  |
| 159           | <b>מְשֻׁמְיָה \ מִשּׁוּם</b>             | <b>ציטוט שמועה</b>           | שלא שמע בעצמו תלמיד מרבו, אלא שמע שאומרים בשמו.  |
| 160           | <b>מְתִיב</b>                            | <b>פתיחה לקושיא</b>          | בדר"כ ממקור תנאי, יבוא גם שם המקשן.  |
| 161           | <b>מְתִיבָתָא</b>                        | <b>הבאת ברייתא</b>           |  |
| 162           | <b>מְתִקְוִי</b>                         | <b>קושיא</b>                 | מסברה, על דברי אמורא.  |
| 163           | <b>מְתִרְגַּם</b>                        | <b>תשובה\תירוץ</b>           | על ידי פרשנות של אמורא על מקור תנאי.   |
| 164           | <b>נִימָא</b>                            | <b>הצעה</b>                  | שתידחה. יבוא גם כפשוטו - נאמר.   |
| 165           | <b>סְבָרְיָה</b>                         | <b>פרשנות</b>                | בדרך כלל נדחית   |
| 166           | <b>סִימְנִיָּה</b>                       | <b>הצעת</b>                  | סימן לזכרון.   |
| 167           | <b>סִיפָא</b>                            |                              | סוף המקור, לעומת "רישא" - תחילת המקור.   |
| 168           | <b>סְלִקָא דְּעַתְּהָ אַמְיָנָא</b>      | <b>הסבר</b>                  | שלולא לימוד הקודם, יכולת להסיק מסקנה מוטעית.   |
| 169           | <b>פְּשִׁיטָא</b>                        | <b>קושיא</b>                 | למה להזכיר את הענין, הרי אין בו חידוש. לעיתים גם כשאלה\קושיא - כשהשואל מתחיל במקרה הפשוט לו ואז עובר לשאלתו\קושייתו.     |
| 170           | <b>פְּרִיכָא</b>                         | <b>תירוץ [לקושיא נסותרת]</b> | הצורך ככפילות המקרים \ הפסוקים.  |
| 171           | <b>קָא מִשְׁמַע לָו (קְמַשְׁמַע לָו)</b> | <b>הסבר</b>                  | ללמדנו [ראה: "מהו דתיא"].  |
| 172           | <b>קָא פְּסִיךְ וְתַנִּי -</b>           | <b>קושיא</b>                 | בתחילה יהיה פרשנות ולאחר מיכן תבוא הקושיא  |
| 173           | <b>קָרָא כְּתִיב</b>                     | <b>זיהוי</b>                 | של הדין בפסוק  |
| 174           | <b>קַשְׁיָא</b>                          | <b>היסק</b>                  | מעין "חותמת" שהסוגיה או המהלך נחתמים בקושיא. (יש אפשרות לתרוץ, אך הגמרא לא מתרצת בדרך כלל).                              |
| 175           | <b>רַבְּנָן</b>                          |                              | 1. כינוי לדעה במשנה שלא נזכר שם התנא.<br>2. דעת רבים.<br>3. חכמי הישיבה.   |
| 176           | <b>רִישָׁא</b>                           |                              | תחילת המקור. לעומת "סיפא" - סוף המקור  |
| 177           | <b>רְמִי</b>                             | <b>פתיחה לסתירה</b>          | בין שני מקורות בעלי אותה סמכות, בדר"כ בין שני פסוקים. עם שם האמורא   |
| 178           | <b>שְׂאִי [התָם]</b>                     | <b>תשובה / תירוץ</b>         | על ידי גילוי ההבדל בין שני המקרים, נבין את השינוי בדין.  |
| 179           | <b>שְׁמַע מִיַּנְיָה</b>                 | <b>היסק</b>                  | ומעין "חותמת" למסקנה ההלכתית.  |
| 180           | <b>שְׁנַאמַר</b>                         | <b>סיוע \ ראייה</b>          | מ: פסוק [בדרך כלל המונח מופיע בספרות התנאים].  |
| 181           | <b>תָּא שְׁמַע</b>                       | <b>הצעת מקור</b>             | לצורך מציאת תשובה (בדר"כ), ראייה, קושיא לאחד הצדדים.   |
| 182           | <b>תַּדַּע</b>                           | <b>הבאת ראייה</b>            | לטענה שנאמרה לפני כן   |
| 183           | <b>תִּיּוּבְתָא</b>                      | <b>היסק</b>                  | מעין "חותמת" שהקושיא חזקה ואין עליה תרוץ. וכשמופיע שוב בסוף - היסק חזק יותר.   |
| 184           | <b>תִּיקּוּ</b>                          | <b>מסקנה</b>                 | שאין הכרעה, והשאלה תעמוד.  |
| 185           | <b>תְּנָא</b>                            | <b>פתיחה</b>                 | 1. מ: ברייתא. בדר"כ ברייתא קצרה שמפרשת את המשנה<br>2. השנן בבית מדרש האמוראי.<br>3. חכם מתקופת המשנה.                    |
| 186           | <b>תְּנָא דְּבִי ...</b>                 | <b>הבאת ברייתא</b>           | מ: קובץ ברייתות של בית מדרש מסוים, או אדם מסוים. או השנן   |
| 187           | <b>תְּנָא וְפִלְיָא</b>                  |                              | אמוראים בתחילת התקופה, שנחשבים כאמוראים אך עם סמכות של תנא לחלוק על תנאים.   |
| 188           | <b>תְּנָא וְשִׁירִי</b>                  |                              | התנא לא הביא את כל המקרים האפשריים, אלא דוגמאות. ברייתא.   |
| 189           | <b>תְּנִי רַבְּנָן</b>                   | <b>הבאת ציטוט</b>            | ברייתא.  |
| 190           | <b>תְּנִי</b>                            | <b>תיקון גירסה</b>           | ב: מקור תנאי   |
| 191           | <b>תְּנִי תְּנָא קַמִּיהּ</b>            | <b>הבאת ציטוט</b>            | מ: ברייתא, בפני אמורא על ידי התנא (השנן) של בית המדרש.   |
| 192           | <b>תְּנִיָּא</b>                         | <b>הבאת ציטוט</b>            | ברייתא.  |
| 193           | <b>תְּנִיָּא אִידָךְ</b>                 | <b>הבאת ציטוט</b>            | ברייתא אחרת. לרוב ברייתא חולקת.  |
| 194           | <b>תְּנִיָּא כְּתִיבָה</b>               | <b>סיוע</b>                  | מ: ברייתא.   |
| 195           | <b>תְּנִיָּא נְמִי קְבִי</b>             | <b>סיוע</b>                  | מ: ברייתא.   |
| 196           | <b>תְּנִינָא</b>                         | <b>הבאת ציטוט</b>            | מ: משנה.   |
| 197           | <b>תְּנִן</b>                            | <b>הבאת ציטוט</b>            | מ: משנה. בדרך כלל קושיא ממשנה.   |
| 198           | <b>תְּסַתִּיבִים</b>                     | <b>היסק</b>                  | לברור מי משני החולקים הוא הסובר כל דעה.  |
| 199           | <b>תְּרַגְמָא</b>                        | <b>תשובה</b>                 | על ידי פרשנות של אמורא למקור תנאי.   |
| 200           | <b>תְּרַתִּי</b>                         | <b>קושיא</b>                 | מדוע הובאו שתי שמעות זהות. או - מילת קושיא שמשמעותה ששתי השמועות סותרות זו את זו.<br>או כפשוטו [בדרך כלל] - המספר שתיים. |

## אפיונים של חלקי הסוגיה

### (אפיון הפסקאות)

### 1. ציטוט פותח

[בדר"כ בתחילת סוגיה].

א. ממשנתנו

ב. מברייתא

ג. מפסוק

ד. ממימרא

## 2. פרשנות

## 3. שאלה

## 4. קושיא

### 5. דחיה

## 6. סתירה

### 7. תרוץ

## 8. תשובה

## 9. סיוע [הבאת מקור, הבאת

מקרה, או הבאת סברה]

## 10. פסיקה

## 11. סיפור

## 12. היסק

### 13. מימרא [ברירת מחדל].

א. מימרא עצמאית

ב. מימרא פרשנית

## המונח "אמר":

א. אמר רב הונא - מימרא שנאמרה על ידי רב הונא. כמימרא עצמאית או כפירוש.

ב. רב חסדא אמר - רב חסדא מגיב (בדרך כלל חולק) למימרא אחרת, אך לא בדו שיח חי.

ג. אמר ליה\להו רב חסדא - רב חסדא מגיב לבעל המימרא בדו שיח חי.

ד. אמר רב חסדא אמר רב הונא - רב חסדא מצטט מימרא מרבו .

ה. אמר לך - הגמרא מגיבה, שלו אותו אמורא היה נשאל על כך, כך היה אומר.

ו. אמר רב פלוני משמיה \ משום רב אלמוני רב אומר מימרה שלא שמע במפורש מהחכם, אלא שאומרים בבית המדרש בשם אותו חכם.

### 'שאלה' לעומת 'קושיא' -

1. שאלה - שאלת ברור, כשמשוהו לא ברור לך, חסרה לי אינפורמציה.

2. קושיא - אני טוען שאתה טועה, כי ... [מכח מקור סמכותי גבוה יותר \ מסברה]

## 'קושיא' לעומת 'סתירה' לעומת 'דחיה'

סתירה - בין שתי מקורות בעלי אותו סמכות.

קושיא - מסברה או ממקור בעל סמכות יותר גבוהה.

דחיה - מה שנאמר יכול להיות נכון, אך אינו מוכרח.

## כיצד נדע אם החכם הוא תנא או אמורא

## א"י או אמורא בבלי?

- ידע מוקדם.
- "אומר"- "אמר". ("אמר" מופיע לעיתים רחוקות גם במקורות תנאים אך בניקוד שונה)
- לפי מונח הפותח]. [כגון אם מופיע המונח "תנו רבנן" או ברור לנו שהחכמים המופיעים הם תנאים]
- עם מי מדבר החכם.
- "רב" - תמיד אמורא בבלי, "רבי" - או תנא או אמורא ארץ ישראל.

**חשבון בנק לתרומה - עמותת וכל בניך**

**להכנה וייצור חומרי עזר לגמרא והפצת לימוד הגמרא**

**31-017-936286**

**יישלח קבלה פטורה ממס 46א לכל תרומה**

**כל הזכויות שמורות - עמותת "וכל בנייך" ודניאל ברק ווינט**

**https://www.gemarasdura.com**